

Список використаної літератури

1. Купрієвич В.О. Розвиток професіоналізму педагогічних та науково-педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти: Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (2 квітня 2021 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2021. С. 104–106. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/725161/> (дата звернення: 14.04.2022).
2. Руда М. В. Перспективи впровадження освітньої логістики в Україні. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»* : зб. наук. пр. Львів, 2012. Вип. 749. С. 71–77.
3. Моделі системи освіти в сучасному світі. URL: https://pidruchniki.com/15941024/pedagogika/modeli_sistemi_osviti_suchasnomu_s_viti (дата звернення: 04.04.2022).
4. Сергеева Л.М., Микитюк С.М., Кінах Н.В. Обґрунтування можливості проектування освітньо-логістичних систем в освітній процес ПТНЗ. *Методичний вісник професійно-технічної освіти Чернівецьчини*. Випуск 1. Чернівці. 2021. С.10–15.

Сердюк Галина,
аспірантка Інституту професійної освіти НАПН України

УДОСКОНАЛЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ

За умов формування інноваційної школи XXI століття особливе значення має становлення педагога-дослідника, який активно формує сучасну освітню модель та сприяє розвитку науково-дослідницького потенціалу учнів. У Законі «Про освіту» (стаття 21, п. 5) визначено сутність поняття «освіта наукового спрямування». Ідеться про «вид спеціалізованої освіти, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, спрямованому на поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності» [3]. Здобуття освіти наукового спрямування забезпечують наукові ліцеї, діяльність яких здійснюється на основі Положення про науковий ліцей (від 22 травня 2019 р. № 438), а зміст визначається Стандартом спеціалізованої освіти наукового спрямування (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 жовтня 2019 р. №1303).

Дослідницька культура вчителя, який забезпечує освітній процес у науковому ліцеї, важлива для формування дослідницької компетентності учнів. «Необхідність формування дослідницької культури вчителя може бути охарактеризована як чинник готовності до здійснення різних видів педагогічної діяльності, зокрема дослідницької, творчої, інноваційної діяльності» [2, с.7]. Визначаючи зміст поняття «науково-дослідницька культура педагога», зазначимо, що «науково-дослідницька культура одночасно є різновидом

професійної культури педагога та способом оформлення буття конкретної людини як суб'єкта суспільних відносин, що склалися у сфері науки» [1, с.47].

Освітня діяльність у закладі нового типу (науковий лицей) здійснюється на основі Положення про академічну доброчесність, що регулює педагогічну взаємодію в закладі на засадах довіри, чесності, відповідальності. Культура особистості кожного суб'єкта науково-дослідницької діяльності ґрунтується на особистій відповідальності та визначає ставлення до всіх учасників освітнього процесу та до себе як професіонала. Характеризуючи дослідницьку педагогічну діяльність як процес, ми можемо визначити особливості дослідницької культури вчителя як узагальненої характеристики його педагогічної діяльності загалом. Показником дослідницької культури вчителя є не тільки наявність дослідницьких знань, умінь, навичок, професійних потреб й інтересів, а готовність працювати над самовдосконаленням, постійне прагнення до професійного розвитку, уміння застосовувати на практиці досягнення освіти і науки, адаптуючи їх до умов діяльності. Важливі гнучкість, нестандартність, логічність, прогностичність мислення вчителя, який проводить дослідження як на власному предметному матеріалі, так і в контексті методичної проблеми закладу.

Дослідницька культура потребує постійного формування, розвитку й удосконалюється під впливом набутих знань, умінь, освоєння інноваційних технологій, нових засобів навчання. Під формуванням дослідницької культури вчителя розуміємо спеціально організований процес у межах методичної роботи закладу освіти, зокрема систему роботи методичних комісій (природничо-математичної та суспільно-гуманітарної). Залучаючи вчителів до різних видів педагогічної взаємодії, а саме: конференцій, семінарів, вебінарів, майстеркласів – сприяємо активізації їхньої дослідницької культури.

Професійне становлення вчителя-дослідника відбувається через роботу з організації дослідницької роботи учнів у рамках комплексного педагогічного проекту Лицейна академія наук (ЛАН) «ВЄДІ» та конкурсу захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України. Організуючи науково-дослідницьку діяльність ліцеїстів, учнівських проблемних груп та наукових гуртків, учителі здійснюють активну співпрацю з регіональними вишами через участь у наукових конференціях та інших спільних заходах.

Для формування дослідницької культури вчителя важливо врахувати технологічний аспект. Ідеться про сукупність вимог до визначення методології, форм і методів дослідження, способів отримання та перевірки результатів. Особливої уваги потребує комплекс методів, прийомів і методик, доступних для використання в дослідницькій діяльності ліцеїстів. Гармонійне поєднання можливостей профільної школи, зорієнтованої на розвиток як ключових, так і предметних компетентностей, із запитамми щодо науково-дослідницької

діяльності відкриває нові можливості для формування потужного інтелектуального, творчого потенціалу здобувачів освіти.

Ще один вектор роботи, що сприяє формуванню дослідницької культури вчителів ліцею, - це підготовка учнів до участі у Всеукраїнських олімпіадах, інтелектуальних конкурсах, турнірах. У науковому ліцеї кожен учень залучається до олімпіадного руху. На вчителя покладається завдання розробити технології та методичні рекомендації щодо організації та проведення олімпіад, систематизувати олімпіадні завдання, розробити план подальшої роботи з переможцями та підготувати команду учасників обласного чи всеукраїнського рівнів.

До ефективних форм професійної взаємодії належать педагогічна колегія та педагогічна академія, що проводяться щомісяця з актуальних питань навчання та виховання учнів. Педагогічна академія, зокрема, сприяє набуттю спеціальних і методологічних знань, що є основою для набуття досвіду методичної роботи, виявлення й творчого розв'язання різних професійних проблем. Звертаємо увагу, що в роботі педагогічної колегії та академії важливим є інформаційний аспект дослідницької культури. Теоретико-методична підготовка сприяє професійно-особистісному саморозвитку, поглиблює дослідницькі знання вчителя.

Напрямок професійно-педагогічної та соціально-педагогічної творчості передбачає такі форми роботи: тренінги, конкурси педагогічної майстерності, аукціони педагогічних ідей, взаємовідвідування, волонтерські ініціативи, навчальну практику учнів у формі літніх інтелектуальних шкіл.

У підсумку зазначимо, що вдосконалення дослідницької культури вчителя, пов'язане з потребою в постійній самоосвіті, має стати пріоритетним завданням методичної роботи в закладі, який забезпечує здобуття спеціалізованої освіти наукового спрямування. Нові можливості, які з'являються в діяльності наукового ліцею, визначають нові пріоритети, зокрема щодо культури педагогічної взаємодії, формування дослідницьких умінь, розвитку науки, педагогічної підтримки саморозвитку.

Список використаної літератури

1. Дмитришин О. Б. Формування культури науково-дослідницької діяльності у майбутнього педагога. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* (Серія "Педагогіка, соціальна робота"), 2013. Випуск 27. С. 46 - 47.
2. Костікова І. І., Дерев'янка Т. Є. Дослідницька культура вчителів у системі методичної роботи школи. *Бібліотека журналу «Управління школою»*; Харків: Вид. група «Основа», 2018. Вип. 5 (184). 128 с.
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10 - 22.